Adviescollege toetsing regeldruk

Aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat
De heer B. Madlener
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Onze referentie
MvH/RvZ/RS/ls/ATR3558/2024-U147

Uw referentie

Datum
19 december 2024

Onderwerp
Aanvullende zienswijze bij voorgenomen vrijstelling Rijbewijs C

Geachte heer Madlener,

Op 11 december 2024 is overeenkomstig ons verzoek een aangepaste versie van de *wijziging van het Reglement rijbewijzen* aan het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) voorgelegd voor een aanvullende zienswijze. Deze aanvullende zienswijze bevat onze bevindingen met betrekking tot de herziene versie van het voorstel.

Het voorstel regelt dat het mogelijk blijft om zwaardere voertuigen (tot 4.250 kilogram) met een rijbewijs B te besturen. Het gaat om voertuigen met een duurzamere (veelal elektrische) aandrijving. De mogelijkheid om vrijstelling te verlenen van het rijbewijs C voor deze voertuigen is in Nederland al ingevuld vanaf 2019. Het voorgenomen besluit betekent een legalisatie en juridische verankering van de huidige gedoogconstructie. Naast de legalisatie van de gedoogsituatie regelt het voorstel een verbreding van de groep voertuigen waarvoor de vrijstelling kan worden verleend. Zo gaat de vrijstelling gelden voor alle alternatief aangedreven voertuigen in de gewichtscategorie 3.501 kg tot en met 4.250 kg. Dit betekent dat onder andere elektrische campers en minibussen in deze gewichtsklasse ook onder de vrijstelling vallen.

Op 13 november 2024 heeft ATR over de initiële versie van het wijzigingsvoorstel geadviseerd. Het advies was om het concept-besluit niet in te dienen tenzij met de adviespunten rekening wordt gehouden (dictum 3). Het college adviseerde om het voorstel op een aantal punten aan te vullen en te wijzigen. Daarbij ging het onder andere om het voortzetten van de vrijstelling van de tachograafplicht, duidelijkheid over het vrijwillige karakter van een aanvullende (veiligheids)cursus en aanvulling van de regeldrukeffectenanalyse.

Het concept-besluit is mede naar aanleiding van het ATR-advies op een aantal punten gewijzigd. Deze aanvullende zienswijze zal ingaan op deze wijzigingen en aanvullingen in relatie tot het advies van ATR over het eerdere voorstel.

Contact:
Postbus 16228
2500 BE DEN HAAG
Bezoekadres: Rijnstraat 50
2515 XP DEN HAAG
info@atr-regeldruk.nl
www.adviescollegeregeldruk.nl
Tel: 070-310 86 66

Toetsingskader

ATR beoordeelt de regeldrukgevolgen aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

1. Nut en noodzaak

Het voorstel regelt de juridische verankering van de vrijstelling van de rijbewijs-C-verplichting voor zwaardere, duurzame voertuigen. Daarmee bestendigt het besluit de huidige (gedoog)situatie die voor voertuigeigenaren een lastenbesparing vormt. Het besluit neemt ook de onzekerheid weg over het voortbestaan van de (tijdelijke) vrijstelling. Om deze redenen constateerde ATR in het advies van 13 november dat het voorstel nut en noodzaak van de vrijstelling van de rijbewijs-C-verplichting onderbouwt. Het college ziet bij het gewijzigde voorstel geen aanleiding voor aanvullende aandachtspunten.

2. Minder belastende alternatieven

Het oorspronkelijke voorstel bevatte het vervallen van de vrijstelling van de tachograafplicht. Dit betrof met name de voertuigen die op dit moment onder de gedoogsituatie vallen, in een straal van 100 km rondom de vestigingsplaats. Het advies was om af te zien van het vervallen van de vrijstelling van de tachograafverplichting en deze vrijstelling structureel te verankeren in de regelgeving. Het gewijzigde voorstel geeft opvolging aan dit adviespunt. Deze aanpassing vindt plaats onder de voorwaarde van een sectorplan gericht op het waarborgen van de verkeersveiligheid. In het bijbehorende convenant zijn afspraken gemaakt over onder andere het volgen van een veiligheidscursus en het registreren van arbeidstijden. Dit laatste zullen bedrijven veelal doen op basis van gegevens van de aanwezige boordcomputer in het voertuig. Het college concludeert dat het structureel maken van de vrijstelling van de tachograafverplichting zorgt voor een substantiële regeldrukverlichting ten opzichte van het oorspronkelijke voorstel. De (ervaren) regeldrukeffecten die zullen optreden door de aanvullende afspraken over registratie van arbeidstijden en het volgen van een veiligheidscursus, zijn echter nog niet volledig in beeld gebracht. Hierdoor bestaat nog geen beeld van de (netto) lastenbesparing door het gewijzigde voorstel.

3. Werkbaarheid

De voertuigen waarvoor vrijstelling mogelijk is, vallen in de gewichtsklasse tot 4.250 kg. Besturing van deze voertuigen vergt extra vaardigheden dan besturing van lichtere voertuigen. Om deze reden is in de voorbereiding van het besluit tussen uw ministerie, het Openbaar Ministerie en de sector afgesproken een additioneel convenant te sluiten gericht op een vrijwillige cursus bij rijbewijs B. De cursus zal aandacht besteden aan de verkeersregels en verkeerstekens waar voertuigen boven de 3.500 kg mee te maken krijgen. Het doel is de verkeersveiligheid te waarborgen.

ATR adviseerde om in de externe communicatie over de vrijstelling van rijbewijs C expliciet duidelijk te maken dat de extra veiligheidscursus vrijwillig is. Aanvullend was het advies om in de monitoring en evaluatie van het besluit de effecten van de vrijwillige cursus te analyseren. De toelichting bij het aangepaste voorstel is op deze punten (beperkt) aangevuld. De monitoring

en evaluatie van de cursus zal plaatsvinden op basis van de afspraken die daarover zijn gemaakt in het convenant. Daarnaast is in de toelichting nogmaals benoemd dat de veiligheidscursus niet wettelijk verplicht is. Hoewel dit in lijn is met het advies van ATR, maakt het voorstel niet duidelijk waar in de aanvullende externe communicatie duidelijk zal worden gemaakt dat het om een vrijwillige cursus gaat. Het college geeft in overweging dit te verduidelijken in de toelichting bij het voorstel.

4. Gevolgen regeldruk

Het college adviseerde bij het oorspronkelijke voorstel om de regeldrukvermindering als gevolg van de vrijstelling kwalitatief en kwantitatief uit te werken en om de kosten van de tachograafverplichting en de tijdsbesteding als gevolg van de (vrijwillige) veiligheidscursus in beeld te brengen. Met het gewijzigde voorstel komen de kosten van de tachograafverplichting (voor bijna alle voertuigen) te vervallen. Het college constateert verder dat bij het gewijzigde voorstel een kwantitatieve analyse van de tijd en kosten van de wijzigingen nog steeds ontbreekt. Het gaat daarbij onder andere om:

- De tijd en kosten van de registratie van arbeidstijden (die in het convenant met de sector overeen is gekomen op basis waarvan de tachograafvrijstelling wordt verlengd).
- De kosten van de veiligheidscursus (zoals ook in het convenant overeen is gekomen).
- De omvang van de doelgroep waarvoor de verschillende verplichtingen gaan gelden.
- De kosten van de tachograafverplichting (installeren van een tachograaf en het aanschaffen van een tachograafkaart) die worden voorkomen doordat het voorstel de vrijstelling van deze verplichting structureel maakt.

Inzicht in deze gegevens kan een gericht beeld geven van de totale (regeldruk)kosten en besparingen van het voorstel. Daarmee wordt de impact van het voorstel duidelijker. Voor onderbouwde besluitvorming over het (gewijzigde) voorstel acht het college deze analyse van belang.

Samenvattend

Het conceptbesluit is op een belangrijk punt gewijzigd. Door de structurele vrijstelling van de tachograafplicht treedt minder regeldruk op. Het besluit is daardoor lastenluwer vormgegeven. Daarnaast zijn andere punten aangevuld waarmee het voorstel aan duidelijkheid en werkbaarheid wint. Het college constateert dat de regeldrukanalyse nog steeds onvolledig is. Daarmee is de impact van het voorstel nog niet volledig duidelijk.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

Persoonsgegevens

Adviescollege toetsing regeldruk

Aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat
De heer B. Madlener
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Onze referentie
MvH/RvZ/RS/bs/ATR3558/2024-U123

Uw referentie

Datum
13 november 2024

Onderwerp
Vrijstelling Rijbewijs C bij (duurzame) voertuigen 3.501 – 4.250 kg

Geachte heer Madlener,

Op 14 oktober 2024 is de *wijziging van het Reglement rijbewijzen* voor toetsing aangeboden aan Adviescollege toetsing regeldruk (ATR). Deze wijziging regelt dat het mogelijk blijft om zwaardere voertuigen (tot 4.250 kilogram) met een rijbewijs B te besturen. Het gaat hierbij uitsluitend om voertuigen met een duurzamere (veelal elektrische) aandrijving. De mogelijkheid om vrijstelling te verlenen van het rijbewijs C voor deze voertuigen is in Nederland al ingevuld vanaf 2019. Aanvankelijk via een tijdelijk (experiment)besluit en in de afgelopen twee jaar op basis van een gedoogsituatie.[1] De vrijstelling is onder andere ingevoerd om het gebruik van duurzamere voertuigen te stimuleren. Het voorgenomen besluit betekent een legalisatie en juridische verankering van de huidige gedoogconstructie. Het voorstel is in lijn met de voorgenomen (Europese) Vierde Rijbewijsrichtlijn die in ontwikkeling is. Het doel is het besluit inwerking te laten treden uiterlijk 1 juli 2025.

Naast de legalisatie van de gedoogsituatie regelt het voorstel ook een verbreding van de groep voertuigen waarvoor de vrijstelling kan worden verleend. Zo gaat de vrijstelling gelden voor alle alternatief aangedreven voertuigen in de gewichtscategorie 3.501 kg tot en met 4.250 kg. Dit betekent dat onder andere elektrische campers en minibussen (tot 8 zitplaatsen) in deze gewichtsklasse ook onder de vrijstelling vallen.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de regeldrukgevolgen aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?

[1] Over het tijdelijk besluit heeft ATR-advies uitgebracht in juli 2018: https://www.adviescollegeregeldruk.nl/documenten/adviezen/2018/07/04/atr-advies-besluit-tot-tijdelijke-wijziging-reglement-rijbewijzen-i.v.m.-experiment

Contact:
Postbus 16228
2500 BE DEN HAAG
Bezoekadres: Rijnstraat 50
2515 XP DEN HAAG
info@atr-regeldruk.nl
www.adviescollegeregeldruk.nl
Tel: 070-310 86 66

2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

1. Nut en noodzaak

Het voorstel regelt de juridische verankering van de vrijstelling van de rijbewijs-C-verplichting voor zwaardere, duurzame voertuigen. Daarmee bestendigt het concept-besluit de huidige (gedoog)situatie die voor voertuigeigenaren een lastenbesparing vormt. Het besluit neemt ook de onzekerheid weg over het voortbestaan van de (tijdelijke) vrijstelling. Het college constateert dat het voorstel nut en noodzaak van de vrijstelling van de rijbewijs-C-verplichting onderbouwt.

Ten opzichte van de experiment- en gedoogfase bevat het voorstel één inhoudelijke wijziging met regeldrukgevolgen. Dit betreft het vervallen van de vrijstelling van de tachograafplicht. De voertuigen die op dit moment onder de gedoogsituatie vallen, zijn vrijgesteld van de tachograafplicht in een straal van 100 km rondom de vestigingsplaats. Met het aflopen van de gedoogperiode (1 juli 2025) moet er voor voertuigen met een gewicht hoger dan 3.500 kg weer aan de tachograafplicht worden voldaan. De toelichting bij het voorstel onderbouwt deze keuze niet en bevat geen nadere informatie over de hernieuwde tachograafplicht. Zo is bijvoorbeeld niet duidelijk of de tachograafverplichting bijdraagt aan de verkeersveiligheid. De toelichting bij het voorstel gaat niet in op de evaluatie-uitkomsten van de vrijstelling van de tachograafverplichting.

Het college constateert dat het voorstel nut en noodzaak tot herinvoering van de tachograafplicht niet motiveert. Hierdoor treedt een (niet toegelichte) regeldrukverzwaring op voor voertuigeigenaren zonder inhoudelijke onderbouwing.

2. Minder belastende alternatieven

De structurele vrijstelling van de rijbewijs-C-verplichting voor de genoemde categorie voertuigen betekent een lastenvermindering. Door de verbreding van de doelgroep zullen meer voertuigeigenaren voordeel hebben van deze (structurele) vrijstelling. Voor beroepschauffeurs betekent dit – in het geval zij een voertuig besturen in de genoemde categorie – dat ook de beroepskwalificatie (code 95) niet noodzakelijk is. Ook dit beperkt de lasten en vergroot ook de doelgroep van mogelijke (beroeps)chauffeurs. Het college ziet geen aanleiding voor adviespunten met betrekking tot dit onderwerp.

Het college merkt op dat als nut en noodzaak van de hernieuwde tachograafverplichting niet kan worden onderbouwd, de lasten van deze verplichting disproportioneel zijn. In dat geval kan de huidige vrijstelling van de tachograafverplichting beter worden voortgezet en verankerd in de regelgeving. Voortzetten van de vrijstelling betekent minder regeldruk voor nieuwe voertuigeigenaren die gebruik willen maken van de vrijstelling van de rijbewijs-C-verplichting, én voor voertuigeigenaren die op dit moment al gebruikmaken van de vrijstelling. Deze laatste groep hoeft dan geen aanpassingen door te voeren aan het voertuig om alsnog aan de (hernieuwde tachograaf)verplichtingen te voldoen.

2.1 Het college adviseert – indien nut en noodzaak ontbreken – af te zien van de hernieuwde tachograafverplichting en de huidige vrijstelling structureel te verankeren in de regelgeving.

3. Werkbaarheid

Het voorstel maakt een einde aan de huidige gedoogconstructie en draagt daarmee bij aan duidelijkheid over de wettelijke verplichtingen. Zodoende draagt het voorstel ook bij aan de werkbaarheid van de huidige regelgeving.
Zwaardere voertuigen kunnen verkeersveiligheidsrisico's met zich meebrengen. Om deze reden geldt voor reguliere voertuigen in de gewichtsklasse 3.501-4.250 kg de rijbewijs-C-verplichting. In de voorbereiding van het besluit is tussen uw ministerie, het Openbaar Ministerie en de sector afgesproken een additioneel convenant te sluiten gericht op een vrijwillige cursus bij rijbewijs B. De cursus zal aandacht besteden aan de verkeersregels en verkeerstekens waar voertuigen boven de 3.500 kg mee te maken krijgen. Het doel is de verkeersveiligheid te waarborgen. De toelichting bij het voorstel geeft aan dat de cursus vrijwillig zal zijn en dat afdwingbare afspraken met particulieren op basis van een convenant niet mogelijk zijn. Tegelijkertijd geeft de toelichting aan dat "met partijen die het convenant tekenen wordt afgesproken dat diegenen die deze zwaardere voertuigen besturen de aanvullende cursus succesvol zullen afronden." Het voorgaande suggereert dat wordt aangestuurd op cursusdeelname van de voertuigeigenaren als zij gebruik willen maken van de vrijstellingsmogelijkheid. Dat kan voor onduidelijkheid zorgen, bijvoorbeeld omdat onvoldoende helder is dat de cursus vrijwillig is.

3.1 Het college adviseert in externe communicatie over de vrijstelling expliciet duidelijk te maken dat de extra cursus vrijwillig is.

Daarnaast vraagt het college zich af in welke mate een vrijwillige cursus bijdraagt aan de verkeersveiligheid en in hoeverre de voertuigeigenaren worden bereikt waarvoor deze cursus het meest waardevol kan zijn. De evaluatie en monitoring van het besluit (inclusief de vrijwillige cursus) kunnen hier inzicht in geven. De invulling van de evaluatie en monitoring van dit besluit is echter nog onduidelijk.

3.2 Het college adviseert in de monitoring en evaluatie van het besluit de effecten van de vrijwillige cursus te analyseren.

Aanvullend merkt het college op dat de aandachtspunten bij toetsvraag 1 en 2 over de hernieuwde tachograafverplichting ook een relatie hebben met de werkbaarheid. Herinvoering van de tachograafverplichting zal met name voor voertuigeigenaren die op dit moment gebruik maken van de vrijstelling van de rijbewijs-C-verplichting gevolgen hebben. Zij moeten mogelijk aanpassingen in het voertuig en hun administratie doorvoeren om te kunnen voldoen aan de (hernieuwde) plicht. Dit draagt niet bij aan de werkbaarheid van vrijstelling van de rijbewijs-C-verplichting.

4. Gevolgen regeldruk

De toelichting bij het voorstel bevat een korte, kwalitatieve beschrijving van de te verwachten regeldrukeffecten. Zo benoemt het voorstel dat additionele kosten kunnen optreden voor het volgen van de in het convenant genoemde cursus. Een kostenbesparing kan optreden doordat onder andere het rijbewijs C en de beroepskwalificatie voor chauffeurs (code 95) niet hoeven te worden gehaald.

Het college stelt vast dat door de minimale effectbeschrijving onduidelijk is voor hoeveel bedrijven en particulieren de wijziging gevolgen kan hebben en wat (bij benadering) de regeldrukreductie en kostentoename is die kan optreden per bedrijf en in totaal. Naast het ontbreken van

een kwantitatieve duiding constateert het college ook dat de kwalitatieve beschrijving van de regeldrukeffecten van het voorstel onvolledig is. De regeldrukkosten die bijvoorbeeld optreden als gevolg van de hernieuwde tachograafverplichting ontbreken in de regeldrukanalyse.

Het voorgaande maakt dat de impact van de wijzigingen in het voorstel niet duidelijk is. Voor onderbouwde besluitvorming over het voorstel is een kwantitatieve analyse van deze regeldrukgevolgen van deze wijzigingen wel van belang.

4.1 Het college adviseert de regeldrukvermindering door de vrijstelling van rijbewijs-C kwalitatief en kwantitatief te beschrijven conform de Rijksbrede methodiek.

4.2 Het college adviseert de regeldrukkosten van de hernieuwde tachograafverplichting en de tijdsbesteding en kosten als gevolg van de vrijwillige cursus kwalitatief en kwantitatief te beschrijven in de toelichting.

Aanvullend bij 4.1 en 4.2 merkt het college op dat in 2018-2019 bij het tijdelijk besluit (experimentfase) wel een kwantificering is gemaakt van de verwachte regeldrukeffecten. Mogelijk kan voor de regeldrukanalyse bij het onderhavig besluit gebruik worden gemaakt van de analyses uit 2018-2019.

Dictum

Gelet op de toetsing is het eindoordeel van ATR bij de voorgenomen wijziging van het Reglement rijbewijzen vanwege de vrijstelling van de rijbewijs-C-verplichting bij voertuigen met een duurzame aandrijving in de gewichtsklasse 3.501-4.250 kg.:

Het besluit niet indienen tenzij met de adviespunten rekening wordt gehouden.

Het college vertrouwt erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en gaat er vanuit dat in de toelichting bij het besluit wordt toegelicht op welke wijze u met de voorgenoemde adviespunten rekening hebt gehouden.

Indien het voorstel naar aanleiding van de consultatiefase (ingrijpend) wijzigt, verzoekt het college u om het aangepaste voorstel aan ATR toe te sturen, opdat het college kan beoordelen of een aanvullende zienswijze opportuun is.

Hoogachtend,

w.g.

Persoonsgegevens
Persoonsgegevens